

Životne lekcije

Vrlo često u svojim lutanjima po svetu naletim na nekoga ko kaže nešto u smislu: “G. Gorene, znam da živite od bridža, ali, recite mi: Da li i dalje uživate u igri? Uvek im odgovorim ovom pričom:

Irac je rekao svojoj ženi da ga probudi kad god on poželi viski. “Kako da znam kada si žedan?” upitala je žena.

“Ne brini,” odgovorio je. “kad god me probudiš, biću žedan.”

Pa, kad god me probudite, želeću da igram bridž: rober bridž, Čikago, bridž u dvoje, čak i onu ludu novu igru u troje u kojoj delilac automatski postaje izvođač dva bez aduta pod kontrom. Ako je to bridž, molim vas, računajte i na mene.

Bio sam fanatik sporta; jedva da je bilo utakmice u kuglanju, plej-ofa Stenli kupa¹, svetskog prvenstva ili boks-meča za prvaka sveta koji nisam video, bilo u živo ili na mom vernom televizoru. Ali, najveće uzbuđenje za mene ostaje ono kao i pre trideset godina: kada uđem u prijatan apartman sa sličnim društvom i sednem na partiju bridža. Tonem u potpunosti u mistiku bridža: meko svetlo koje pada pravo na vaših 150 onera; zaoštrene olovke za upisivanje vaših uspešnih rekonstruiranih slemova; kvadratni jard čoje koji ne daje zvuka kada treskate svoje asove i naterate protivnike da zadrhte pred Vašom *mot juste*²: “Ne kroz Gvozdenog Vojvodu³!” Možda mislite da preterujem sa okolnostima, ali za mene je atmosfera isto toliko važna koliko i karte. Primetio sam da Helen Sobel i ja ne igramo kako najbolje umemo kada smo stisnuti u nekom uglu, sa lošim osvetljenjem i u duvanskom dimu koji se može seći, a i mnogi drugi turnirski igrači su jednako osetljivi. Poznavao sam nekada čoveka koji je dobijao tajanstvene glavobolje svakog utorka ujutru. Lekar koji je bio godinama ispred svog vremena došao je do dijagnoze procesom eliminacije. Moj prijatelj je igrao bridž u istom klubu za istim stolom prekrivenim smeđom čohom svakog ponedeljka uveče, i bio je osetljiv na tu određenu nijansu smeđeg. Ja lično sam alergičan na sumornu okolinu.

Nije da nisam morao da igram i u bizarnim okolnostima. Sećam se vikenda kada smo tri moja školska druga i ja stopirali iz MekGil Univerziteta u Montrealu do Sirakuze, Nju Jork, put od oko trista milja. Pokupio nas je kamion sa paradajzom i, pre nego što je vozač prešao jedva stotinak jardi, improvizovali smo sto od vreća za paradajz, izvukli gde ko sedi i započeli partiju bridža koja je trajala deset zaljuljanih, istreskanih, prašnjavih i uopšte vrlo prijatnih sati. I nismo igrali za novac. Bilo je to u vreme kada sam mislio da je kjudid poziv na bilijar; eto koliko je moja igra bila dobra.

¹*Stanley Cup*. Svetsko prvenstvo profesionalaca u hokeju na ledu. Održava se od sezone 1893-94.*p.U*

²*Mot juste* (franc.) – dosetka, doskočica, izreka. *prim. Prevodioca*

³Gvozdeni Vojvoda (The Iron Duke) – nadimak Ričarda Velslija, vojvode od Velingtona, engleskog vojskovođe i političara, pobjednika Napoleona I kod Vaterloa. *prim. Prevodioca*

Pretpostavljam da je veliki deo privlačnosti bridža u vašim saigračima, zaljubljenicima u igru kao što ste vi. Smatram da je igrač bridža zanimljiviji od prosečne osobe, i to ne bez razloga. Neka su sve ostale stvari jednake; osoba koja misli, koja prihvata neku vrstu intelektualnog izazova, mora da je mnogo blistavija od trutova koji žive jednoličan život. Mogu da se prisetim hiljada srećnih časova provedenih u društvu igrača bridža, za stolom i van njega. Jedna stvar: igrači bridža izgleda da se bolje zabavljaju od ostalih ljudi. Šale igraju veliku ulogu u njihovim životima – ne pitajte me zašto. Neki od mojih prijatelja sa turnira govore gotovo isključivo u poentama viceva. Jedan od njih kaže: “Da, ali šta je prva nagrada?” ili “Kako otvarate poplavu?” ili “Podneo sam ostavku”, a ostali bi upali sa prisećanjima celog vica. Nema potrebe da se ispriča ceo vic; poenta je obično dovoljna. Idete li toliko daleko da kažete da su igrači bridža, svi zajedno, kandidati za ono što je Džonatan Vinters nazivao “čudna farma”?¹ Pa, možda ste u pravu, ali, pogledajte koliko se zabavljamo, makar i na sopstveni račun. Sećam se igrača koji je, tresući se, otišao od stola sa maramicom pritisnutom na usta, kako njegov smeh ne bi uznemirio ostale igrače. “Šta je toliko smešno?” pitao sam ga. Rekao mi je da je njegov partner upravo pao za 1400 poena na tri bez aduta, i nakon tog strašnog poraza, rekao potpuno ozbiljno: “Da su atakirali trefa uništili bi me!”

Sećam se dugih konferencija o tome kako se karte kreću te noći i izvesnih igrača koji ne bi seli za sto dok ne provere u kadi tačan smer kretanja karata, dokazujući da bridž nije imun na sujeverje koje postoji u drugim sportovima. I sećam se najozbiljnijih diskusija o sitnicama, kao kad je jedan čovek uložio zvaničnu žalbu u Kevendiš klubu jer je Silki, jazavičar Harolda Ogasta², jedini pas kome je ikada dopušten pristup u te svete odaje, gledao u njegove karte. Naglašavam, on se nije žalio na Silkijevo prisustvo u klubu, ali nije želeo da mu ovaj viri u karte! Kada provedete život sa takvim ljudima, kako da nađete vremena za dosadu?

Sećam se toliko ljudi koji su živeli samo za bridž, koji bi se sklopčali i nestali kada ne bi igrali. Mnogima od njih je teško čak i da govore u nebržiškim izrazima kad nisu za stolom. Bio je jedan mladić koji mi se predstavio i rekao da je iz Salidženta, Alabama.

“Salidžent, Alabama?” rekao sam. “Koliki je Salidžent?”

“O,” odgovorio je, “otprilike četiri stola.”

A sećam se i čoveka koji je igrao na turniru daleko od kuće kada je primio vest da mu je žena umrla. Sledeći pogodan voz je imao za šest sati i, ako ne znate šta je radio tih šest sati, onda ne poznajete igrače bridža. (U pravu ste, i nikada nije igrao bolje).

¹*Funny farm* – čudna farma, uobičajeni engleski idiom koji označava skupinu čudaka, ludaka ili ekscen-trika. *prim. Prevodioca*

²*Ogust, A. Harold* (1916-1978). Industrijalac i američki reprezentativac na Bermuda Bolu 1957. i Olimpijadi 1960. Osvajač Spingolda i Rajzinger. *prim. Urednika*

Ja se nisam razlikovao. Godinama sam nastrano uživao u priči da mi kao advokatu u Filadelfiji nije išlo dobro, pa sam se u očaju okrenuo bridžu. Istina je da sam kao advokat sasvim lepo napredovao, kada sam jednostavno odlučio da prekinem. Pravo, prepuno svega i svačega, od nevažnih tužbi do ubistava, nije mi bilo toliko zanimljivo koliko beskrajne permutacije i kombinacije pedeset dve karte i četiri igrača. A kada sam otkrio da kanda imam prirodni talenat za bridž, odlučio sam da mi bridž postane život. Ipak, ništa se od ovoga nije desilo preko noći. Pretpostavljam da je pokojni Vulkot Roberts imao za to dosta zasluga – ili krivice. Roberts, najbolji američki fudbaler u Mornarici 1919, počeo je da svraća u naš klub u Filadelfiji kasnih 1920-tih i uskoro je pokazao da ima smisla za igru. I sâm sam igrao prilično dobro, pa sam mu prišao i rekao: “Vulk, zar nije besmisleno da se mučimo jedan protiv drugog? Hajde da igramo zajedno!” Igrali smo, i tokom dve godine smo utvrdili da ne možemo da izgubimo meč. Neko je organizovao mesečni turnir i u sedam od prvih osam meseci par Roberts-Goren je bio prvi; jedan turnir smo izgubili za pola poena. Vulkot Roberts je bio najbolji neškolorovani igrač kog sam ikada video. Za trenutak je pronalazio igru za koju bi meni bili potrebni dani da je shvatim, igru koja bi danas zauzimala čitava poglavlja u knjigama. Jedina osoba koja mu se ikada primakla po prirodnom smislu je Helen Sobel.

Oko 1928. aukcioni bridž je zamenjen kontrakt bridžom i otkrio sam da mogu da se prebacim gotovo bez teškoća, svakako sa manje teškoća od većine mojih konkurenata. Da kažem prosto, neskromno i po istini, nisam gotovo nikada izgubio tih godina. Ako nisam pobedio, gotovo sam se osećao prevarenim. Kada sam dolazio na turnir, činio sam to u punom očekivanju pobeđe; nisam video drugu mogućnost i obično sam bio u pravu. Bio sam kao Sendi Koufaks¹ danas – ako sam promašio, bilo je to neobično, a ako sam izgubio, bila je to vest.

I tako sam pobeđivao, a ako postoji išta zabavnije od igranja bridža, to je pobeđa u bridžu. To je jedan od razloga zbog kojih nikada nisam zavoleo igru za novac. Igra je sama već dovoljno zabavna; novac tome ne može da doprinese. Igra je već toliko zabavna, bogata i slasna; toliko je izazova i različitih situacija za savlađivanje. Nije kao poker, u kom je način na koji pazite na svoj novac važniji od načina na koji pazite na svoje karte. Na početku moje karijere igrao sam po klubovima za otprilike četvrt centa poen, a ne bih igrao ni za toliko da sam drugačije mogao da dođem do dobre partije. Nedeljno sam dobijao trideset ili četrdeset dolara po četvrt centa poen i posle nekog vremena osećao sam se kao da varam. Zato danas nisam impresioniran izvesnim bridž stručnjacima koji su uvek spremni da izazovu klupske igrače za visoke uloge. Mislim da tim stručnjacima ne bi smelo da bude dozvoljeno da igraju za visoke uloge, jer oni *ne mogu* da izgube, bar ne više od par robera. A ne mogu ni ja.

¹Koufaks, Sanford (r. 1935). Jedan od najistaknutijih američkih igrača bezbola pedesetih i šezdesetih godina. *prim. Urednika*

Jednom, u Sent Luisu, obreo sam se na partiji po dolar poen, ali samo u smislu u kom se konj nađe u trci za 100.000 \$; konj ne ulaže novac, pa nisam ni ja. Moj partner, bogati berzanski posrednik, igrao je sa protivnicima za dolar poen. I zamislite – u prvoj prvcatoj podeli napravio sam početničku grešku i poklonio protivnicima manšu (vrednu tri do četiri stotine dolara). Mogao sam da se bacim u Misisipi, ali moj partner nije ni trepnuo, pa sam u glavi prelistao knjige za decu i TV-serije i prilegao na zadatak. Pobili smo.

Najnapornija partija koju sam igrao počela je jedne noći u Visahikon bridž klubu u Filadelfiji, gde sam naleteo na trojicu najmlađih ljudi koji igraju bridž. Čarli Vornier je bio u kasnim šezdesetim, dr Šeli je bio par godina mlađi, a dr Kerkbrajd je bio beba trija, sa pedeset šest. Pozvali su me na partiju koja je počela u petak u osam uveče. U dva ujutru, u vreme kada dobri igrači bridža treba čvrsto da spavaju, ovaj vražji trio je predložio da pošaljemo po kafu i sendviče i igramo do zore. Igrali smo do zore i dalje do subote uveče, kada smo ponovo poslali po kafu i sendviče. Kada je izašlo nedeljno sunce i glava počela da mi pada, drugari su mi rekli da sam “suviše star za ovu igru”. (Imao sam trideset). I tako sam igrao dok pikovi nisu počeli da liče na trefove. U nedelju kasno uveče, nakon više od četrdeset osam sati igre, zaspao sam usred deljenja i ti buldozi nikakvim drmusanjem i gurkanjem nisu mogli da me probude. Nikad nisam saznao šta je bilo na kraju.

Ali da su dva dobra doktora i Čarli Vornier i dalje tu negde i da žele to ponovo, mogli bi da računaju na mene. Kad smo već kod toga, malo je stvari koje bih uradio drugačije da imam još jedan život, a svakako ne bih propustio tu dvodnevnu partiju za zapanjujući ulog od desetine centa poen. Ili bilo koju drugu partiju sa prijatnim igračima. Kada se radi o uzvišenoj igri bridž, osećam isto što je Taljeran¹ osećao za uzvišenu igru vist. Francuski državnik je pozvao jednog čoveka da bude četvrti u vistu, na šta je postidičeni gost morao da prizna da ne zna tu igru. “Mladiću!” rekao je šokirani Taljeran, “ne igrate vist?! Kakvu samo tužnu starost sebi spremate!”

¹*Talleyrand, Charles Maurice de* (1754-1838). Knez od Beneventa, bonvivan, pisac, ministar spoljnih poslova pod Napoleonom I i najveći diplomata kraja XVIII i početka XIX veka.*prim. Prevodioca*
